

Motion till riksdagen

1987/88:Fi26

av Margit Gennser (m)

med anledning av prop. 1987/88:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1988/89, m. m. (kompletteringsproposition)

I prop. 1987/88:150 kompletteringspropositionen återfinns ett förslag om avsättning till likviditetskonton, dvs. en form av "likviditetsskatt".

Enligt regeringens förslag skall vissa större företag på likviditetskonto inbetala 15 % av företagets likvida tillgångar som överstiger 50 milj. kr. enligt balansräkningen per den 1 januari 1988. Tillämpar företaget annat räkenskapsår än kalenderår skall de likvida tillgångarna beräknas med utgångspunkt från det bokslut som avslutats närmast före den 1 januari 1988.

Enligt lagförslaget skall till likvida tillgångar räknas omsättningstillgångar bestående av kassa- och banktillgodohavande, aktier och andra andelar samt obligationer och andra värdepapper.

Inbetalningarna till räntebärande konto hos riksbanken skall ske till 90 % per den 31 augusti 1988. Resterande belopp skall inbetalas per den 31 januari 1989. Inbetalda medel plus ränta skall återbetalas den 2 juni 1990. Räntan skall utgå med 6 %.

Motivet för denna nya form av skatt sägs vara en alltför hög likviditet hos de stora företagen. Varför likviditeten anses vara för hög och vilka avvägningar som gjorts för att komma fram till detta ställningstagande har inte redovisats. Frågan är om någon analys värd namnet över huvud taget har gjorts.

Regeringens förslag är nämligen inte utrett i vedertagen bemärkelse, och förslaget har inte heller granskats av lagrådet.

Att en noggrann beredning saknas framgår av att de stora företagens likviditet och tillgång på kapital bedöms med utgångspunkt från ett likviditetsbegrepp som saknar praktisk betydelse.

Företagens möjligheter att kunna mobilisera likvida tillgångar är i huvudsak knutna till företagets soliditet. De senaste årens utveckling på kapitalmarknaden har gjort att företagen snabbt kan få tillgång till likvida tillgångar.

Storleken på posten likvida tillgångar i balansräkningen hänger mer samman med speciella förhållanden i företaget – säsongvariationer, redovisningspraxis i koncerner etc. – än med s. k. överlikviditet. Ett företag med stora kortfristiga skulder har givetvis större likviditetsbehov än ett välkonsoliderat bolag. Ett handelsföretag har betydande likvida belopp efter julhandeln, och koncerner med centraliserad finansförvaltning redovisar en större post likvida medel än ett decentraliserat företag.

Regeringens förslag till likviditetsindragning ger således genom sin konstruktion upphov till godtycke på grund av att basen för indragningen är illa vald.

Definitionen av "likviditet" har valts med utgångspunkt från bokföringslagen. Detta innebär en mycket bristfällig lagstiftningsteknik. Den bokföringsteknik företagen har valt – och det föreligger rätt till avvikelser från lagens balansräkningstabla – kan nämligen ge helt olika belastning.

Den valda tekniken skapar betydande tolkningsfrågor för både företag och myndigheter. I klartext innebär detta att grundregeln att "lika fall skall behandlas lika" inte kommer att kunna gälla om lagen genomförs.

Likviditetsindragningen kommer dessutom att drabba företagen retroaktivt. Indragningen bygger på redan vidtagna bokslutsdispositioner som gjorts utan kännedom om det nu presenterade lagförslaget. Förslaget om likviditetskonto har således retroaktiv verkan. Retroaktiv beskattning är inte tillåten enligt grundlagen. Regeringen bryter visserligen inte formellt mot denna regel genom att konstruera indragningen som tvångsinsättning på riksbankskonto. I realiteten är det däremot fråga om en skatt på en helt ny skattebas med utgångspunkt från företagets balansräkningar och inte som tidigare varit regel från resultaträkningar.

De nya principerna som tillämpas vid den föreslagna indragningen samt retroaktiviteten gör det än märkligare att regeringen på grund av tidsskäl underlåtit att underställa förslaget lagrådets granskning. Hänvisningen till lagen 1984:50 om inbetalning på likviditetskonto är inte hållbar. Likviditetsindragningen enligt lagen 1984:50 beräknades på en helt annan bas, vilket skapade andra och mindre metodproblem.

Lagförslaget innebär att de större företagen kommer att träffas av en ny kostnad – skatt – på minst 1 miljard kronor. Detta är allvarligt nog. Än värre är att det tycks som om regeringen nu helt övergivit vedertagna och moderna principer för beskattning och återgått till skattemetoder som hör en äldre tid till. Att beskatta förmögenhetstillgångar med engångsskatter, som kanske t. o. m. permanentas, innebär att vårt skattesystem än mer undergrävs till men för vårt lands ekonomiska utveckling. Beskattningen måste bygga på fasta och logiska principer. De senaste årens principiöshet måste avvisas av riksdagen. Att i efterhand reda upp ett kapsejsat skattesystem kommer att vara svart om inte näst intill ogörligt.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen avslår proposition 1987/88:150 vad gäller likviditetskonton,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om kravet på fasta, logiska och konsekventa beskattningsprinciper.

Stockholm den 10 maj 1988

Margit Gennser (m)